



# Hvidkilde



*Indgangsparti til hovedbygningen på Hvidkilde.*



*Hvidkilde er opkaldt efter kilden, der udsprang tæt ved hovedbygningen (tv). Hovedbygningen er oprindeligt opført i 1500-tallet men fremstår som en barokbygning efter om- og tilbygning i 1742 (th).*



*Ladegården ligger højt og markant (tv). Ruin af orangeri og kilden i haven syd for landevejen (th).*



*Voldgraven omkring hovedbygningen er et æstetisk greb (tv). Røde Mølle (th).*

## NATURGRUNDLAG OG LANDSKAB

Hvidkilde ligger netop dér hvor Hvidkilde Tunneldal skærer sig gennem landskabet som en skarp fure mellem Egebjerg Bakker mod nord og morænelandskabet mod syd. I tunneldalen ligger en række forbundne søer - Sørup, Hvidkilde, Nielstrup og Ollerup søer, hvis vand til sidst ender i Syltemade Å.

Landskabet nord for tunneldalen er kuperet og urolig randmoræne (del af De fynske Alper), mens det mod syd er mere jævnt kuperet morænelandskab.

Når man færdes gennem ejerlavet opleves denne landskabelige opdeling tydeligt. Ankommer man fra syd er det jævnt kuperede landskab præget af åbne marker - dog med et lille skovområde, Amalielyst, ned mod Hvidkilde sø. Landskabet giver lejlighedsvis kig til søen. Efterhånden som man nærmer sig hovedgårdsanlægget, falder terrænet dramatisk, indtil man fra landevejen har udsigt mod ladegården, der ligger hævet på tunneldalens modsatte skråning. Videre mod nord hæver landskabet sig og bliver stærkere kuperet, først med åbne marker og senere skov.

Nærmer man sig i stedet ad landevejen fra øst falder vejen jævnt gennem Hestehaveskov med et lille åbent stykke, der igen giver udsigt til den imponerende ladegård. Herefter snor vejen sig mellem hovedbygningen og Hvidkilde sø, hvor der er vid udsigt, blandt andet til den lille Rønninge Mølle på den modsatte side af søen. Vejen ligger på en dæmning, der adskiller Hvidkilde sø fra det lavere liggende terræn nord for vejen ved Røde Mølle, der har hele Hvidkilde sø som mølledam.



Ejerlavet er mange steder afgrænset af velbyggede stendiger. I skovene mod nord er der desuden flere diger, der sikkert har fungeret som indhegning af fredsskov. Langs landevejen øst for hovedgården er der allétræer. En tidligere adgangsvej til slottet fra vest kendes endnu på den bevarede allé, men den er kun delvist bevaret som vej.



*Det jævnt kuperede morænelandskab med åbne marker dominerer den sydlige del af ejerlavet (tv). Kig mod Hvidkilde Sø fra Hvidkildevej (th).*



*Ladegården ligger højt og markant i landskabet (tv). Landskabet i den nordlige del af kulturmiljøet (th).*



*Slotsalléen øst for hovedgården (tv), og den gamle adgangsvej mod vest (th).*





*Udsigt fra Røde Mølle over Hvidkilde Sø mod Rønninge Mølle*



*Stendige ved Dyrehavegård i Hedeskov.*

## KULTURHISTORIE

Hvidkilde er opstået i middelalderen som en enestegård ved skovrydning og er dermed en af de karakteristiske skovrydningsgårde, som den overvejende del af kommunens herregårde. Den store andel af skovrydningsgårde vidner om et fordums landskab med store skove og dermed en ressourcerigdom som gjorde det attraktivt at oprette nye enestegårde, som mange gange over tid udviklede sig til herregårde.

Midtfløjen i Hvidkildes hovedbygning er opført omkring 1550, udvidet 1742 samtidig med opførelsen af vest og østfløjene. Bygningerne er restaureret 1919, 1959-60 og allersidst omkring 1997-2004. Ladegården er opført 1820, delvis nyopført efter brand i 1932.

I 1781 oprettedes baroniet Lehn, som bestod af hovedgården Hvidkilde, der var baroniets hovedsæde, og hovedgårdene Nielstrup, Lehnskov og avlsgårdene Heldagergård, Teglværksgården, Lehnshøj og godset Kiding ved Slesvig. Baroniet blev afløst i 1925, hvor der blev afgivet jord fra godset ved Kiding.

## ARKITEKTUR OG BYGGESKIK

Kulturmiljøet rummer en meget righoldig og spændende bygningskultur.

En lang række landarbejderboliger og huse er spredt rundt i hele ejerlavet. De ældste har i den nuværende ejers tid fået et fællespræg med rødt stolpeværk og hvide tavler. Samme grundlæggende træk går igen både i de to vandmøller og i en række af driftsbygningerne. En særlig variation ses ved en lille bygning, hvor kopper med jævne mellemrum er udtaget af tavlene, så bygningen er godt ventileret. Huset har været anvendt til opbevaring af brænde til hovedbygningen.

Omkring hovedgårdsanlægget ses også en række boliger, som i modsætning til driftsbygningerne er fuldmurede, hvidkalkede og udformet i forskellige klassiske stilarter.

Rundt omkring i ejerlavet ses desuden flere bygninger i nyere stilarter. Mindst iøjnefaldende er en række landarbejderhuse. De findes imidlertid mange steder i variationer over samme grundform: Et fuldmuret klassicistisk hus med helvalmet, højt rejst tegltag. Gentagelsen kan henføres til, at Hvidkilde brugte den lokale arkitekt Ejnar Mindedal som husarkitekt, og det skaber en fin arkitektonisk sammenhæng i kulturmiljøet.

Rundt omkring ses desuden en række villaer i historicistiske villastilarter. Endelig bør også Lehnshøjs smukke hovedbygning fremhæves.

Ladegården ved Hvidkilde er opført i flere omgange. De nyeste bygninger fra 1930'erne udmærker sig ved deres høje tag med markante, store trækledte gavle. Ind mod gårdspladsen er en hel facade med flere porte også bygget i rødmalet træ.

Hovedbygningen har sort manzardtag og markante sidefløje og ligger velplaceret med udsigt ud over søen. Det fine barokke indgangsparti i den enkle, hvidkalkede facade leder tankerne mod sydlige himmelstrøg.





*Rønninge Mølle i Amalielyst blev drevet af den opdæmmede sø (tv). Dyrehavegård ligger i dag i et skovområde (th).*



*Skovridergård (tv). Hvidkilde Savværk (th).*



*Hus ved Løvehave skov i nord (tv) og i ejerlavets sydvestlige hjørne ved Egensevej (th).*





*Rønninge Mølle (tv) og Røde Mølle (th).*



*Skriverlængen (tv) og den tidligere hestestald på avlsgården (th).*



*Bygningen til opbevaring af brænde til hovedbygningen (tv). Den tidligere forpagterbolig (th).*





To landarbejderhuse i variationer over samme klassicistiske grundform.



Lehnhøj (tv). Villa ved Sørup Kirkevej (th).



Gavl (tv) og facade (th) på de nyere ladebygninger.